

Referència bibliogràfica:

Calderé i Bel, Xavier; Luengo Carrasco, Manuel (2012). "Més de 50 anys d'historiografia local a Viladecans". Dins: DD.AA. *Patrimoni, història local i didàctica. Homenatge a Jaume Codina. Actes de les VI Jornades del Patrimoni del Baix Llobregat*, Sant Feliu de Llobregat: Consell Comarcal del Baix Llobregat i Edicions del Llobregat, 2012. Pàg. 216-233. [ISBN: 978-84-938801-6-3].

P
B
L1

MÉS 50 ANYS D'HISTORIOGRAFIA LOCAL A VILADECANS

Xavier Calderé i Bel
Manuel Luengo Carrasco

Introducció

El mes de setembre de l'any 2008 es van complir els cinquanta anys del primer article d'història local, a Viladecans, escrita des d'un punt de vista científic. És a dir, tot emprant el mètode de la crítica interna i externa de les fonts històriques per tal d'establir hipòtesis i arribar a conclusions sobre el passat d'una col·lectivitat. Efectivament, cal remuntar-se a l'any 1958 per trobar el primer article escrit per l'estudiós Josep Eixarch en el programa de la Festa Major d'aquell any. D'aquesta forma s'iniciava el camí de la historiografia local a Viladecans.

Ja han passat 50 anys d'aleshores; una efemèride que ens proporciona l'oportunitat de mirar cap enrere i adonar-nos de la feina feta, al mateix temps que ens obliga a seguir treballant per tal de cercar un coneixement de la història local més completa i integral. Aquesta comunicació té l'objectiu de presentar l'ofici de l'historiador i la producció historiogràfica local sobre la nostra ciutat, en el transcurs d'aquest mig segle de vida. L'interès, en definitiva, és observar quins camins historiogràfics s'han seguit des de llavors, tot encetant discursos i responent als diversos reptes i qüestions que plantejaven els nou temps i les noves demandes del coneixement històric.

El període 1958-1981. El paper de l'estudiós local autodidacte. Josep Eixarch i la recerca de les arrels de Viladecans

Fins a mitjan anys cinquanta del segle XX, ben poca cosa s'havia escrit sobre la història de Viladecans. Com en altres municipis, Viladecans no havia estat mai considerada mereixedora de cap estudi aprofundit sobre el seu passat. Bona part de la memòria recent del segle XX, només es podia interrogar en el record dels seus veïns; una memòria que lògicament esdevenia inevitablement fonèdissa, per motius biològics, en les darreries del segle XIX.

Tot i la manca d'aquestes monografies sobre història local, la primera referència bibliogràfica sobre el passat de Viladecans va aparèixer en el *Diccionario geográfico-estadístico-histórico de España y sus posesiones de Ultramar*, escrita per Pascual Madoz entre 1846 i 1850. Anys més tard altres referències es podien llegir en memòries d'excursionistes com era el cas d'una d'escrita per Cèsar August Torras, membre de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, en la seva *Excursió a Gavà, Castell d'Aramprunyà i Viladecans*, que datava de l'any 1888. Un relat sobre el nostre passat –el qual bàsicament descriu les èpoques medieval i moderna– que es va convertir en la font primordial d'on obtenir extractes molt resumits de la nostra història que anys més tard es van poder llegir en l'article “Viladecans” de la *Geografía General de Catalunya* de Francesc Carreras Candi i Cels Gomis, de l'any 1900, o de la mateixa entrada apareguda en l'*Enciclopedia Espasa*, de l'any 1920, sobre la qual es van fer algunes actualitzacions posteriors que van poder incloure noves dades, per força inconnexes, del passat del poble. Entre aquests dos darrers estudis, també cal esmentar l'obra d'Antoni de Bofarull *El castillo y la Baronía de Arampunyá* de l'any 1911.

En anys posteriors a aquestes darreres dates van aparèixer, en alguns municipis de la comarca, un seguit d'estudiosos interessats per la

història local. Aquests eren els casos del pare Andreu de Palma o Jaume Codina al Prat del Llobregat, de Josep Soler Vidal a Gavà, de mossèn Jordi Fort i Gaudí a San Climent de Llobregat o de Carles Martí Vilà a Sant Boi del Llobregat, per esmentar-ne uns quants exemples remarcables. Alguns d'ells van interrogar directa o indirectament el passat de Viladecans, en els àmbits de la dependència senyorial durant els anys medievals i moderns, l'antiguitat a l'advocació de la Mare de Déu de Sales o la rompuda de les Marines. A aquests estudis també se li van sumar indicis trobats dins instruments de descripció documental d'alguns arxius (cas del Cartulari de Sant Cugat del Vallès custodiat per l'Arxiu de la Corona d'Aragó) o notícies històriques provinents d'estudiosos o historiadors més interessats a investigar la història nacional del país que realitats purament locals.

Dins d'aquest context historiogràfic cal entendre l'aparició dels primers articles de l'estudiós local Josep Eixarch Frasnó. El primer de tots ells es va titular “Notas històricas de Viladecans”. Va ser escrit al mes de juliol de 1958 i va aparèixer al programa de la Festa Major d'Estiu de Viladecans d'aquell mateix any; un festeig en el qual també el mateix autor de l'article va preparar una exposició de documents sobre la història del municipi i va participar en una conferència que portà per títol “Viladecans en la Edad Media”. A partir d'aleshores i durant les dècades dels anys seixanta i setanta van veure la llum més articles sobre història local de Viladecans, escrits pel mateix estudiós, en altres programes de la Festa Major (fins a l'any 1969), en la revista local *La Voz de Viladecans* (anys 1971, 1972, 1976 i 1977) i en el butlletí dels propietaris de la urbanització Alba-rosa. Posteriorment, a inicis de la dècada dels anys vuitanta, encara es podria llegir algun article més en la revista *Guaita*, també editada a Viladecans.

Josep Eixarch havia nascut a la vila de Forcall (Castelló) l'any 1915 i als 12 anys havia ingressat al Seminari de Tortosa per cursar

estudis de llatinitat i humanitats, filosofia i teologia. L'any 1940 aconseguí el títol de mestre i es traslladà a Barcelona on es llicencià en Filosofia i Lletres, en l'especialitat de Llengües Clàssiques. La seva vinculació amb Viladecans sorgirà l'any 1956, quan es va decidir a comprar una de les parcel·les de la recent urbanitzada zona de l'Alba-rosa, per tal de construir-s'hi la seva residència. Fou a partir d'aquest arrelament a Viladecans quan començà a investigar la història de la població, tot combinant les dues facetes intel·lectuals: la recerca històrica i la docència.

El mètode històric emprat a l'hora d'escriure els seus articles no va respondre mai a les formes de fer de cap dels corrents historiogràfics del moment.¹ Al marge de la investigació positivista de l'escola d'Annales, de la *història total* de Pierre Vilar o del conreu de la història social dels joves professors universitaris dels anys seixanta, Eixarch no es formà mai en l'ofici d'historiador en cap universitat. Investigaria història local des de la pràctica pròpia de l'home erudit i autodidacte. Empès pel seu desig irrefrenable de cercar el passat oblidat de Viladecans i afavorit pel seu coneixement del llatí i de la paleografia i diplomàtica medievals, se submergirà en el coneixement de les arrels del poble de Viladecans que hom situarà cap a l'època dels segles XII al XV, tot portant algunes de les conclusions del seus estudis fins al segle XIX. El seu interès final serà

¹ A tall d'exemple, Eixarch va arribar a coincidir amb Jaume Codina, cap a final de la dècada dels anys cinquanta, gairebé de forma casual. Es troben per primer cop, cap a l'any 1959, tot treballant documentació de l'antiga vegueria i corregiment de Barcelona, al dipòsit de l'Arxiu Històric de Barcelona de l'antic Hospital de la Santa Creu. Les seves biografies personals –ambdós, mestres i llicenciats en humanitats– s'arriben a assemblar força, a l'inici. Els seus mètodes historiogràfics i les produccions bibliogràfiques comencen, però, a divergir a partir de mitjan anys seixanta condicionats pels estudis d'història de Jaume Codina, les seves lectures de les obres de Jaume Vicens Vives i la publicació dels seus primers estudis; en especial *La Gent del Fang* (1966) i el *Delta del Llobregat i Barcelona. Gèneres i formes de vida del segle XVI al XX*. (1971), fruit de la seva tesi doctoral.

el de desenterrar la història oblidada de la vila,² amb la voluntat d'informar a la ciutadania de Viladecans d'alguns dels fets destacats de la seva història col·lectiva.

Per aconseguir això, Eixarch dedicava el seu temps lliure a consultar diversos documents en els arxius parroquials de Viladecans i de Sant Climent de Llobregat, en l'Arxiu de la Baronia de l'Eramprunyà de Gavà, en l'Arxiu Municipal de Viladecans i de Sant Boi de Llobregat, en l'Arxiu de la Corona d'Aragó, en l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona i en l'Episcopal, Diocesà i de Protocols Notarials, també de Barcelona. En tots ells troba testimonis escrits d'on podrà extreure informació valuosa per tal de documentar fets cabdals del passat local del poble, centrats, gairebé sempre, en aspectes polítics i religiosos o relacionats amb els monuments arquitectònics emblemàtics de la ciutat: articles sobre la família Burgès i la seva actuació davant del senyoriu de l'Eramprunyà, del perquè del nom de Viladecans, sobre l'origen de l'ermita de Sales, l'antiga capella de Sant Joan, la Torre del Baró o la Torre-roja, sobre l'origen de la Festa Major, sobre l'antiga advocació cap Sant Sebastià motivada probablement per la pesta de 1651-1652, sobre el procés d'independència parroquial, sobre can Modolell i la Casa de la Vila o apunts sobre algunes de les masies més emblemàtiques de Viladecans.

Són totes, històries d'un Viladecans antic, gens coetani a ell mateix. A Eixarch, poc l'interessa fer recerca de l'època contemporània.

² AMVA-H. "Josep Eixarch. En busca de la història perduda" a *Viladecans. Butlletí Municipal*, núm. 6, setembre de 1982, pàg. 12. En aquest article escrit a propòsit del seu nomenament com a fill adoptiu de Viladecans, Eixarch explica al periodista: "(...) A mí siempre me ha gustado indagar, así que me interesé por la historia del pueblo. Le pregunté al rector de entonces y me dijo que no sabía absolutamente nada. Me fui al alcalde y me contestó igual. Esto incitó mi interés y me lo tomé como un asunto propio. A partir de entonces comencé a investigar y hasta ahora [...]".

Molt segurament, és ben conscient –com la majoria dels seus conciutadans– que l'antiga vila rural està arraconant definitivament –cap a la dècada dels anys seixanta i setanta– els seus trets pagesos i menestrals i s'encamina cap a una ciutat industrial i de serveis, on tracta de documentar el Viladecans medieval i modern; i ho escriu dins d'un context social i econòmic present, canviant i transformador.

No obstant, Eixarch va més enllà de la molts cops anomenada despectivament “*històries de campanar*”, promoguda pels estudiosos locals a moltes poblacions durant els anys seixanta i setanta. Tot i que molts dels relats giren al voltant de la presència de l'església a Viladecans, també investiga altres aspectes que ens endinsen en la història global de la col·lectivitat de viladecanençs que van viure en un territori senyorial –sovint, de frontera i hostil– durant molts segles. Definitivament, els articles d'Eixarch assenten les bases fermes del posterior desenvolupament de la historiografia local viladecanenca i moltes de les seves investigacions són encara avui dia vigents.

Els anys 1981-1988. Els joves llicenciats universitaris. La Comissió d'Història de Viladecans i les Jornades d'Història Local

A inicis de la dècada dels anys vuitanta, el panorama historiogràfic a Viladecans està a punt de donar un salt endavant. El poble deixava enrere els anys de la gran immigració dels anys seixanta i inicis dels setanta i maldava per convertir-se en una ciutat habitable; un procés que va resultar difícil i traumàtic, en no pocs casos, però que també provocaria canvis significatius.³ Un exemple d'això darrer serà la

³ Els membres de la Comissió d'Història de Viladecans es fan ressò d'aquests reptes de ciutat en la presentació de la publicació de Primeres Jornades d'Història Local celebrades l'any 1982. “[...] En aquests moments en què el creixement de

promoció formativa i econòmica de les noves generacions de viladecanençs i viladecanenques. Efectivament, a finals de la dècada anterior, alguns joves estudiants que havien obtingut el seu graduat escolat amb l'EGB, podien accedir a un ensenyament secundari, malauradament encara poc dotat. I d'aquests darrers, alguns passarien a les universitats.

D'aquests joves estudiants universitaris, alguns estudiarien la carrera d'història i mentre esperaven la llicenciatura entraran en contacte amb professors universitaris, els quals sovint feien recerca dels moviments socials de les classes desfavorides, tot utilitzant els prismes proporcionats per la metodologia marxista. A més, a molts d'aquests joves, futurs historiadors llicenciats de mitjan anys vuitanta, els interessaria el conreu de la denominada *història total*, segons la forma de fer de Pierre Vilar, com a fórmula de comprendre globalment el passat mitjançant la superposició dels seus diversos elements demogràfics, polítics, econòmics, socials i culturals de les col·lectivitats.⁴

Finalment, aquella fou una època en què van irrompre definitivament els estudis de la història local a molts pobles i ciutats de Catalunya. En la comarca del Baix Llobregat, són anys de forta activitat del Centre d'Estudis Comarcal i molts segueixen l'estela de Jaume Codina. La XXV Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos, celebrada

Viladecans no és tan espectacular com en els últims anys, convé reflexionar sobre què és Viladecans i especialment d'on ve i quins han estat els passos fins arribar a la situació actual. Aquesta retrospectiva recolliria en certa manera el sentiment popular d'interès pel nostre passat, que, si en els darrers temps ha experimentat el desenvolupament més gran i s'ha arribat a l'heterogeneïtat actual de la població, abans ja existia, tot i que aquest fet hagi passat desapercbut per a alguns. Potser una forma més d'integració de la població forana és conèixer el passat del poble que l'ha acollit i que ha contribuït a engrandir. [...]”

⁴ Un bon resum de la unió del conreu d'aquesta història total amb la història local es pot llegir amb el llibre d'Andreu Mayayo i Artal: *Història Total i història local. La història i els joves historiadors catalans*, Barcelona: La Magrana, 1986.

al Prat de Llobregat el mes d'octubre de 1980, esdevingué el primer altaveu d'aquests joves historiadors de la comarca que dedicaven esforços en el conreu de la història local. I la mateixa experiència es va tornar a observar durant l'organització de les Primeres Jornades d'Estudis sobre el Baix Llobregat, organitzada pel Centre d'Estudis Comarcal, pel mes de febrer de l'any 1981.

Poc després, Jaume Codina va realitzar una conferència a Viladecans per la Festa Major de setembre d'aquell mateix any. Aquest fet va semblar esperar definitivament alguns joves universitaris viladecanencs i a alguns mestres d'escola primària que es decantaven per la recerca de la història local. A partir de l'interès d'aquests joves i d'una proposta del departament de Cultura de l'ajuntament de Viladecans, el 28 de novembre de 1981 va néixer la Comissió d'Història de Viladecans formada, entre d'altres, per José Luis Salas, Nativitat Guerra, Manuel Luengo, Ramon Eloy, David Massana, i altres.⁵

Aviat, la Comissió d'Història va combinar la recerca de les fonts documentals, preferentment en l'Arxiu Municipal de Viladecans, amb les activitats de difusió de la història local. Pel que fa a la primera de les activitats, els diversos membres van començar a fer recerca sobre els documents pertanyents a la primera part del segle XIX. Respecte de la segona, es van organitzar quatre cicles de conferències anomenades Jornades d'Història Local, les quals van ser convocades pels mesos de setembre dels anys 1982, 1983, 1984 i 1985. En les primeres es van convidar estudiosos foranis –casos de l'historiador Jaume Codina, l'arqueòleg Josep M. Solias o mossèn

⁵ AMVA-H. "Recuperem la nostra història" a *Viladecans. Butlletí Municipal*, núm. 5, novembre de 1981, pàg. 10. Aquest article apareixia després que en mesos anteriors, en aquesta mateixa publicació periòdica local, un altre estudiós local, Evel·lí Villuendas, escrivís un seguit d'articles tot difonent els títols més destacats de la bibliografia històrica i geografia comarcal. Al mateix temps informava dels fons d'arxiu més destacats per a l'estudi de la història de Viladecans.

Jaume Fort, el qual feia poc que havia realitzat un estudi sobre l'ermita de Sales–, unides a la participació de Josep Eixarch. A partir de les segones, però, s'hi van presentar els resultats de les recerques dels mateixos membres de la Comissió, en general, enfocats en l'estudi dels grans eixos explicatius del la primera meitat del segle XIX: la seva estructura demogràfica, la presència carlina, la pressió fiscal, l'estructura de la propietat agrària... Un esforç en la recerca que es veuria culminat, l'any 1984, amb la publicació del llibre de José Luis Salas, Nativitat Guerra i Manuel Luengo, *La lucha cotidiana por la vida. Viladecans 1800-1843*.

Un cop publicat el llibre, l'activitat de la Comissió d'Història va perdre força, tot i l'organització de les darreres Jornades i d'una exposició, l'any 1985. Per motius laborals i personals, el grup es desfà encara que alguns dels seus membres seguiran realitzant una tasca callada de recerca en els fons de l'Arxiu Municipal, tot investigant la darrera meitat del segle XIX, els canvis polítics contemporanis, la dinàmica electoral local o el període la II República i la Guerra Civil.⁶ Fins i tot, alguns, cas de Manuel Luengo, en esdevenir tècnic de l'Arxiu Municipal l'any 1984, buscarà temps per continuar la tasca de la recerca de la història local de Viladecans.

⁶ AMVA-H. *IV Jornades d'Història Local*, Viladecans, 1986. En la presentació de les Jornades s'assenyala, amb certa amargor i impotència per tirar endavant la Comissió: "[...] Si bé la Comissió és conscient que s'haurien de fer més actes i activitats, no és per falta de forces, ganes o capacitat, és per falta de temps. El temps que se'ns menja, el rellotge que ens aclapara i el personal que es "crema". Voldríem aprofitar, de nou, aquesta tribuna pública per fer una crida a tots els ciutadans, no solament els interessats en la història, sinó a tothom que s'interessi per la nostra recuperació cultural, per tal de crear una plataforma que dinamitzi, amb més força, la vida local. [...]".

Els anys 1989-2006. La història local generada des de l'Arxiu Municipal

El paper de l'Arxiu Municipal va ser crucial a Viladecans en els quinze anys següents, pel que fa a la recerca i difusió de la història local. Després d'una etapa en què el més important va ser posar en ordre els actius documentals de la institució, de seguida es va voler complementar aquesta important tasca amb la voluntat de convertir l'Arxiu Municipal en l'Arxiu de la Ciutat. Aquest interès es va posar en pràctica, entre altres estratègies, mitjançant la captació de documentació provinent de persones físiques o jurídiques del mateix municipi, tot atorgant-li valor de cara a l'accessibilitat del patrimoni documental local i la difusió d'una memòria històrica viladecanenca més rica, integral, rigorosa i diversa.

En aquest sentit, un dels exemples d'aquest compromís va ser la posada en marxa de l'Arxiu d'Imatges de Viladecans, engegada amb la col·laboració de l'Agrupació fotogràfica de Viladecans: un esforç de captació de les fotografies antigues custodiades per famílies veïnes que després es van poder difondre en les quatre exposicions titulades *Viladecans Antic* (les darreres, dels anys 1989 i 1995), en la retrospectiva de l'obra del fotògraf local Josep Sánchez Rios (1992), en l'audiovisual *Imatges d'un temps, records d'un poble* (1996) o, anys més tard, en les exposicions anuals de la Setmana de la Gent Gran, realitzades ininterrompidament des de l'any 1999.⁷

Pel que fa a les publicacions d'història local, el primer llibre editat a instàncies de l'Arxiu Municipal fou la compilació i actualització, el 1989, dels articles que havia escrit fins aleshores Josep Eixarch. El llibre es titulà *Les arrels històriques de Viladecans. Segles XII-XVIII*. Una publicació que, simbòlicament, semblava tancar una etapa historiogràfica i iniciar-ne una altra de protagonitzada per les noves recerques d'èpoques passades que encara eren poc o gens conegudes.

⁷ Des de l'any 2004, aquesta exposició és acompanyada amb l'edició d'un catàleg.

Amb aquest objectiu es formarà, cap a l'any 1992, també amb l'impuls de l'Arxiu Municipal, el Centre d'Estudis de Viladecans (1992-1995), el qual –com havia passat deu anys abans amb la Comissió d'Història– es convertiria en el medi d'actuació de joves estudiants que volien fer recerca al voltant de la història local. Fruit de la seva tasca veuria a la llum la revista *Villarrels* (1993-1994).

Tanmateix, l'effimera vida d'aquest centre d'estudis deixaria pràcticament en mans del personal de l'Arxiu Municipal⁸ la tasca de recerca i difusió dels diversos treballs d'història local que gradualment sortirien a la llum en els anys següents. Aquesta tasca es va materialitzar, a grans trets, sobre cinc línies d'actuació:⁹

- L'edició d'una línia de publicacions sobre la història de diverses entitats i institucions de la ciutat, escrites generalment per Manuel Luengo o Xavier Calderé: històries del club de beisbol i de l'entitat coral La Lira (1995), de l'Agrupament Escolta Sant Joan –aquest, escrit per Josep Lligadas–, i del col·legi Sagrada Família d'Urgell (2006);

⁸ Diem “pràcticament”, perquè durant aquest període també es van publicar alguns llibres d'història de Viladecans, al marge de la coordinació o impuls de l'Arxiu. Són els casos dels dos llibres de l'estudi local Isidre Dolz: *Un tomb pel Viladecans dels anys 20 i 40* (1994) i *Un resum de la història de Viladecans al segle XX* (1996) o el recull gràfic *L'Abans (1890-1965)*, escrit per Xavier Calderé i publicat per l'editorial Efadós, l'any 2003.

⁹ Parlem aquí de materialització. És a dir, al·ludim a difusió real del producte de la recerca. A part de la relació d'actuacions que presentem, s'ha de comptar que l'Arxiu Municipal i el departament de Patrimoni Cultural on està integrat ha engegat, al llarg dels anys, un bon conjunt d'estudis que a hores d'ara encara són inèdits: des d'estudis paleontològics o arqueològics, passant per estudis arquitectònics i patrimonials de l'ermita de Sales, ca n'Amat o can Modolell, estudis sobre el Nomenclator de la ciutat, sobre l'època del franquisme i transició democràtica, estudis de toponímia, sobre la famílies de propietaris Modolell o Amat Targa, sobre la biografia de personatges locals o sobre la història de les masies de Viladecans.

- L'edició de manuals de grans períodes de la història local: prehistòria i història antiga, escrita per Solias, Menéndez i Izquierdo (1999) o història medieval, de Dolors Sanahuja (2002);¹⁰
- L'edició de les memòries de viladecanencs. Individuals com és el cas de les memòries de Manel Sunyer en El veïnat de la meva infantesa (2005) o repertoris corals com va ser el cas de 20 històries de vida. El passat col·lectiu a través de la memòria, compilat per Xavier Calderé, l'any 2006;
- L'organització d'exposicions monogràfiques i conferències obertes a tota la ciutadania. Pel que fa a les primeres cal esmentar la que es va organitzar sobre els 250 anys de la independència parroquial (1996), sobre els metges i la sanitat a Viladecans (2005) i el 25 anys del Centre de Planificació Familiar (2006). Pel que fa a les conferències cal destacar les nou edicions ininterrompudes dels Capvespres de Ca n' Amat (des de 2004 fins a l'actualitat), dedicats a la difusió de diversos eixos temàtics del patrimoni i la història local.

El panorama historiogràfic actual. Cap a una certa diversificació de la recerca

En l'actualitat, el panorama de la recerca de la història local de Viladecans s'ha diversificat. D'una banda, continuen les línies d'actuació de l'Arxiu Municipal:

¹⁰ Actualment, s'està preparant un manual d'història de Viladecans que s'espera que vegi la llum l'any 2012. El manual pretén anar més enllà de la mera difusió de la història local de tots els grans períodes i desitja proporcionar espai a l'estudi de la geografia i del patrimoni cultural local.

- S'ha mantingut la recerca de la història de les entitats: recerca sobre la història de l'escola Àngela Roca i de l'Agrupación de Pescadores Deportivos (2008) o de l'Agrupació fotogràfica de Viladecans (en premsa).
- Edició d'una línia de publicacions sobre la memòria democràtica: sobre els bombardejos del 1938, de Xavier Calderé (2008) o sobre la Transició democràtica, escrita per en José Antonio Morales (2010).
- Exposicions sobre les masies de la ciutat (2007), sobre la història de l'educació (2008), sobre el nomenclàtor de carrers i espais públics de Viladecans (2009), sobre el món del treball (2010) o sobre el mil·lenari de la Ciutat (2011).

Tanmateix, el discurs historiogràfic local s'ha eixamplat amb el naixement del grup local Tres Torres, l'any 2005, que es defineix com una plataforma de recerca i defensa del patrimoni local. Aquest grup engloba un seguit d'estudiosos amants de la història local. Aquest és el cas dels germans Josep i Jaume Lligadas, els quals, a banda d'escriure nombrosos articles en l'òrgan de difusió del grup, la revista *Punt de Trobada*, escriuen dos llibres: el primer, les memòries de la veïna Antònia Doñate (2009), i el segon, una descripció dels plets i de la conflictivitat que generà l'herència Modolell, entre els anys 1915 i 1955, publicat el 2011.

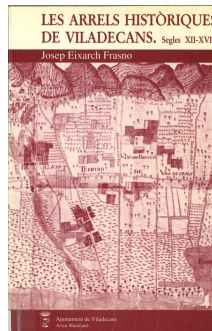
En els darrers anys, tot un seguit de nous investigadors s'han interessat també per la història local de Viladecans. Entre ells, cal esmentar la paleontòloga Montse Sanz, que ha treballat en el jaciment paleontològic de Can Tries; l'arqueòleg Josep Maria Solias, centrat en l'estudi de la vil·la romana de Sales; la historiadora i professora Mireia Comas, centrada en l'estudi de l'època medieval; els historiadors David Galí i Anna Micaló, interessats en els orígens de la família Modolell i la Casa de la Vila o de ca n' Amat; la

historiadora Mercè Gras, estudiosa dels orígens de les masies viladecanenques o els historiadors Miquel Ruiz Carrillo i José Antonio Morales, que han treballat les etapes del Franquisme i la Transició Democràtica de la Ciutat. Estudis històrics als quals també es podrien unir les aportacions sobre geografia local, escrites del professor Jordi Mazon.

Un seguit d'aportacions actuals que demostra que el passat i la realitat de Viladecans continuen sent motiu d'estudi, després de més de cinquanta anys. El panorama historiogràfic viladecanenc s'eixampla.

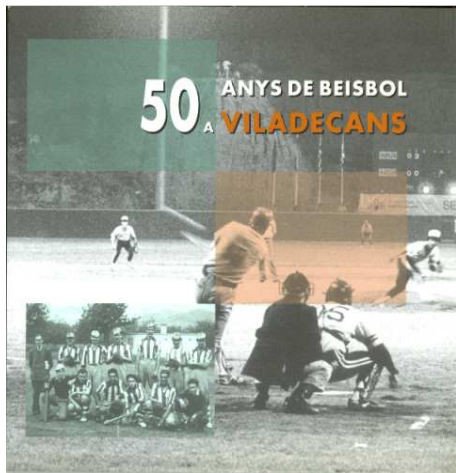
1. Josep Eixarch signa el seu llibre *Les arrels històriques de Viladecans*, presentat als Jardins de can Modolell, a Viladecans, l'any 1989. Fotografia d'Antoni Pastor Pérez, Viladecans. AMVA, Fons Ajuntament de Viladecans

2. Portada del llibre d'en Josep Eixarch, *Les arrels històriques de Viladecans*, editat per l'Arxiu Municipal de Viladecans, l'any 1989. AMVA-B

3. Els historiadors Manuel Luengo i Joaquin Recaño, acompanyats per l'alcalde de Viladecans Jaume Montfort i el regidor de cultura Constancio Zamora, en les IV Jornades d'Història Local. Any 1984. Fotografia d'Antoni Pastor Pérez, Viladecans AMVA, Fons Ajuntament de Viladecans

4. Portada del llibre d'en Manuel Luengo, *50 anys del beisbol a Viladecans*, editat per l'Arxiu Històric de la Ciutat de Viladecans, l'any 1995. AMVA-B

5. Presentació del llibre *20 històries de vida*, compilat per en Xavier Calderé i editat per l'Arxiu Municipal, l'any 2007. Fotografia d'Antoni Pastor Pérez, Viladecans. AMVA, Fons Ajuntament de Viladecans